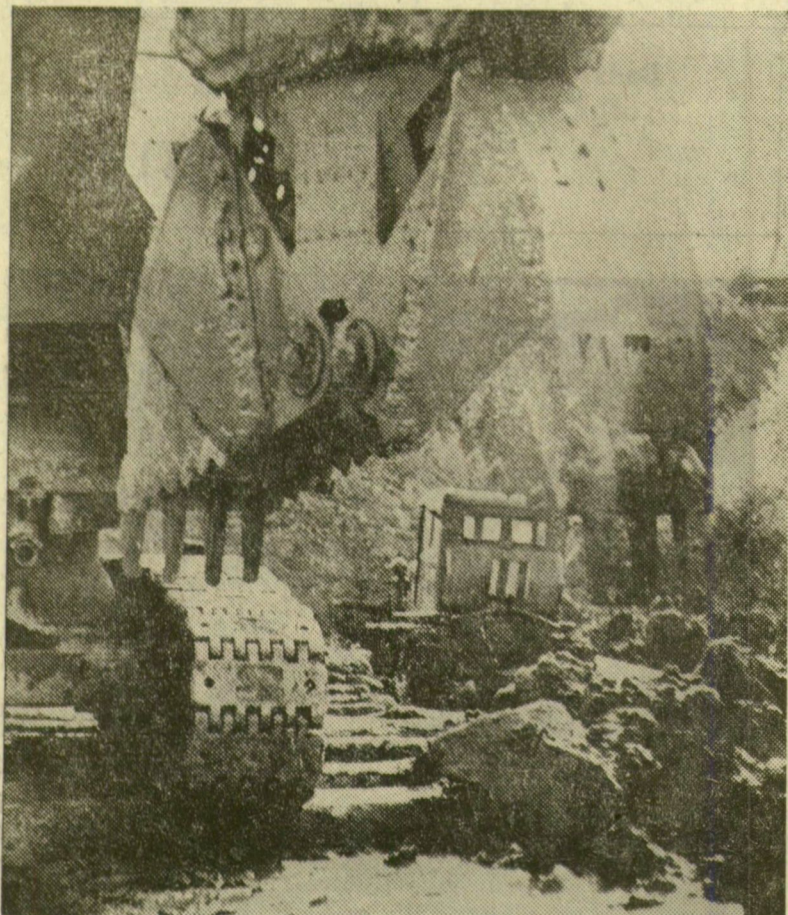

Óriásországban

Horváth
Dezső

ÖZVEGYASSZONY AUTÓVAL

Ha kettőt szól, második szava a szoknya, harmadik meg a szoknyából kilépő kis menyecske. Szép menyecske, faros, mellyes. Ha nem menyecske, akkor öreg-lány, lehetőleg még harmincon alul vagy éppen csak fölötté, özvegyasszony, hazai vagy külföldi portéka, de lehet érettségizett kis-asszony kéthetes balatoni hamis-násúttal, esetleg harmatgyöngye tanítónő — ahogy a hallgató kívánja. Mert egy igazi legénynél mindig kéznél van az ilyesmi, kérésre elő is lép emlékezetéből zamatot szavakban megfürösztve valamennyi, hadd egye a fene a nyoszolya lábához kötözött, szánnivaló, elkorcsosult férfinépet, újsütetű vagy régen elkelte hites férjeket, ahány csak van belőlük. Faragó Illés, ennek a világszép emlékekből összeszőtt gyöngyösháremnek a valódi gazdája született agglegény.

Napnyugtával beül a Fényesbe minden áldott napon. Kéretlenül is hozzá neki a mindenkor ételek legnyálcorgatóbb fejedelmét, a paprikás-szaftos pacalpörköltöt, ő meg találja mellé legénysege legszebb virágait, amint hallgatója akad, mindjárt.

Minden dalnak az a vége, hogy jöttek volna hozzá feleségül százával, nyakló nélkül, de ő erősen összeszorította szerelem tüzeben meglágyult hatalmas szívét, és kemény szóval kimondta, hogy nem kellesz tovább, kis galambom, ha nagyon kínálsz magad, ak'or se.

Van, aki azt mondja a sok beszédre, hogy nyelve van csak, nem más, de mondjon mindenki, amit akar. Csak egészség legyen. Tény, ami tény, hogy mostanában a pacal tisztességes leöblítése után hazaballag Illés aludni.

Túl van az ötvenen, de korai lenne még neki a házasság. Erősen föltett szándéka, hogy megvárja még a hatvanadik esztendő, akkor keres magának valami gyöngyhúsú 38—40 éves szép teremtest, azzal aztán elballag csendesen élete végéig. Amíg ez bekövetkezik, mindenesetre szomorú álmatlanság gyötri. Más ember akkor fordul át első álmából a másodikba, amikor ő már cipőbe bújjik, kettőkor ingeit mossa habos vízben, aztán beszorítja a faragószék állá alá a kapanyelet vagy a más célokra rendelt finom fákat, és hajnal ébredtélre telefaragja kacskaringós apró for-gácsal a házat. Amire ilyenkor gon-dol, annak is van forgácsa. De előbb utóbb kikerül az észbeli vő-nőkés alól is valami formás do-log. Nyár óta rájött az idegesség, elfogta a reszketés, a honvágy vagy más valami. Nem találja helyét, menne haza, ha volna hova, talán inkább valahova gyárba, munkaszállásra, hogy a nyugdíj azért meglegyen rendesen, de ezt

a magábanmotyogós egyedülvalóságot nem tudja tovább viselni. Nem is akarja. Még ezt a kis fa-anyagot elfaragja, szép tölgyek meg dongának való eperfák vár-nak sorban kése előtt, aztán sze-di a cókmojkját, és elmegy. Ha addig valami baj nem éri.

Veszedelem pedig sok oldalról fenyegeti az ilyen embert. Min-denki tudja, hogy finom munkás, meg férfinak is talpig férfi, en-nél fogva van itt a falu szélén egy nekivaló özvegyasszony. Több is lenne, ha a kezét kinyújtáná, de az az egy ki akar fogni rajta. Igaz, hogy szóba se állt vele, nem is beszéltek még, de ő tudja, hogy hozzá jönne az első szóra. Job-ban mondván neki kellene amoda mennie, mert az asszonynak min-dene van. Háza, kertje, földje, meg egy autója is ráadásnak. Öz-vegyasszony, sürgő-forgó dolgos, keveset beszélő, kiállásra is meg-lehető meg, de csak baj a baj. Mesterember ő, ha semmije sincs, akkor is. Kapanyelet még nem fogott kezébe eddigi dicsőséges életében, hogy dolgozzon is vele. Most menjen férjül öregségére egy paraszthoz? Vagy a szemére vetik, hogy az enyéből élész, urat csináltam belőled, vagy ki-kergetik világ csúfjára kertét á-sni, ganét szórni. Két pohár bor után elverjék a szájától az üve-get, hogy azért se te dolgoztál meg? — Ebből, kisangyalom, ennek az istennek az életében te nem eszel, ha szemre való szép autód van, akkor se. Ott egye meg a fene az autódát, verje föl a gaz a salátátát az ereszet aljáig, nem én leszek, aki kikapálja. Élek inkább magamban, mint Toldi lova a szemétné, de nekem te nem dirigálsz. Tudod te, hogy milyen tanítónő jutott volna nekem? Még az iskolát is ott akarta hagyni miattam. Azt mondta, érek én neki annyit, mint az ezer-háromszáz kezdőfizetés, csak szeretet legyen. Pedig nem is volt olyan csúnya fajta. Csakhogy én nyakig beleléptem a bikanyálba, a kezemet se nyújtottam utána. A cselédek, az nem lesznek, ha tér-denállva jössz utánam, akkor se. Igaz, hogy ől az unalom is meg a bánat is, de az eszemet még nem hagvtam ott senkinek az ágyában.

Igy motyog magában hajnalig. Mire megvirrad, el-eldönti, hogy ugyan nem hallja senki, de csak meg kéne nézni azt az özvegyas-szonyt az autójával — véletlenül-szer nála volt Kanát nem fogna a kezébe ezután se, de ha az ő ke-reseténél felét napnázásnak ad-ja akkor is végre élhetnének.

Este azért arról a barna bőrű vi-lágszép teremtséről beszél a pa-cal mellől, aki legjobban megbö-londította. Csak azt nem tudja, miket mondhatott az a málészá-jú urának...

Sz. Lukács
Imre

ÖNMAGUNK ÉPÜLÜNK

Mostanság divatba jött a fa-lu. Egyre-másra mutat be a televízió olyan filmeket, amelyekben írók, politikusok val-lanak a szülőföldről, csodálko-znak rá a változó emberre, a meg-változott tájra. Legutóbb ilyen volt az Urbán Ernő riporterké-désével készült Kántor család, és Németh László közreműködése a Szülőföldem, Mezőszilas című filmben. Nemcsak a híres író vallott a változó világról, a tájról, hanem a táj is, a termelő-szövetkezetben dolgozó emberek, akik valamikor bizalmatlanul fo-gadták a közöst, apró kis mini-gazdaságokba kezdtek el az új életet, a hajdani, feudális falu viszonyainak, törvényeinek meg-felelően rongyosoknak, bakan-csokoknak, csizmásoknak, mezít-lábosoknak titulálták egymást. Régi múlt már ez. A párt agrár-politikája, az egységes szövetke-zeti parasztsztyá megteremtése mára gyümölcsözik, hiszen nem-csak az épülő sertéskombinátra, a modern európai gazdálkodás színvonalába beilleszkedő létesít-ményekre csodálkozt az író, hanem az emberre is.

Mint pártunk X. kongresszusa is megállapította, a munkássz-tály nem csalódott a parasztsá-gban, s a magyar mezőgazdaság beváltotta a hozzá fűzött remé-nyeket. Most, a harmadik ötéves terv végén, jóleső érzéssel ves-zünk tudomásul az elért ered-ményeket. Új szakasz, az inten-zív fejlődés, az intenzív fejlesz-tés és kibontakozás szakasza kez-dődik a mezőgazdasági nagyüze-mekben. A hatalmas, nagyarányú beruházások már a közvetlen jö-vőben belépnek a termelésbe, és több területen árubőséget terem-tenek. Igaz, az ideit esztendő sok termelőszövetkezetben „becsukta a kaput”. Vannak olyan kollektí-vák, ahol az elmúlt években gyakran kimagasló zárszámadás-ról adtak bizonyosságot, hírük el-jutott szűkebb pátriánkól or-szág-világ elé. Sajnos, fekete esz-tendő nálunk az idei. Más gaz-daközösségek viszont, olykor a gyengébbek is, felzárkóznak; vagyis a rendkívül nehéz és pró-bára tevő, sok elemi csapással járó 12 hónap bizonyosfajta dif-ferenciálódást teremtett a mező-gazdasági nagyüzemek között. Mégis a legtöbb közösségben volt erő újratemetődni, s elhárítva a nagyobb bajokat, más, a jövő esztendő, s az elkövetkezendő évek alapjait lerakni.

Sok szép terv, megváltásra méltó gondolat született már e tájon. Elég csak megemlíteni az évtizedről évtizedre felbukkanó Duna—Tisza csatornázás tervét, az „öntözött Magyarország” ter-vét, de soha nem volt hazánkban olyan történelmi, társadalmi, közgazdasági légtér, hogy az első törpe lépéseken túl tovább-jutottak volna. S íme, pár év múlva megépül a Tisza II., tíz-

ezer holdakat áraszt el éltető, öntöző vízzel, hatalmas víztározó-kat teremtve, az egész Alföld ar-culatát megváltoztatja, termé-kenyítő hatása érintve a Dél-Al-földet is. Nem csoda tehát, hogy ilyen környezetben ezek az em-berarcú, emberformájú gazdakö-zösségek kivirágznak, és olyan mezőgazdasági nagyüzemeket te-remtenek, amelyek egyedülál-lóak, lehetővé teszik a termelés tökéletes kibontakozását és az emberi megnevesedést. Nem rit-kán hallani, amikor egy-egy tsz-vezető, állami gazdasági vezető, visszaemlékezve az elmúlt, tör-ténelmi útra, a megtett évekre, úgy fogalmaz: „együtt nőttem fel a gazdasággal, még gyerek vol-tam, amikor ide kerültem, nem volt itt semmi más, csak egy megroggyant tetejű tanya, három bivalyfogat meg száz hold föld.” Így kezdődött. S mára stabil, a bővített újratermelés feltételeit már megteremtő nagyüzem van a helyén, olyan vezetőgárda, szel-lemi tőke, amelyik nagyobb fel-adatokra is képes. Megtörtént már a kis „világcsoda” is, hiszen a kukorica monopolhatalom, Amerika nem tudja kielégíteni a világpiacot. És a Bábolnai Álla-mi Gazdaságtól kemény dolláro-kért vásárolják az idei termést, nem is rossz pénzért, mázsán-ként 450 forintért. Nekünk sem kell szégyenkezünk, hiszen e tájban, a Viharsarokban olyan szép példáját találjuk a mező-gazdasági forradalom és az em-beri akarat, az emberi küzdés példáinak, olyan állami gazda-ságokat, termelőszövetkezeteket, ahol nyugodtan tervezhetnének a „fejlett nyugat-európai” gazdál-kodóknak tapasztalateseréket. Sőt, kukoricában nemcsak Bábolna teremtet rangot, világrekordot, hanem a Felsőnyomási, és Oro-százi Állami Gazdaság is. Vagy említsük csak meg a tiszaszigeti Búzakalász Termelőszövetkezet 1969. évi termésátlagát. Azt is ki-lehet tenni az ablakba nyugod-tan, lássák, akik kíváncsiak.

Világszerte gond a mezőgazda-ság. Részenben, mert egyre kisebb területre szorul vissza, másrészt ezek és ezek vándorolnak el, könnyebb életet, gyorsabb boldo-gulást keresve a metropolisok-ban. Nálunk a termelőszövetkeze-tek útján a társadalom megoldást talált arra a világszerte szorító problémára, hogy a modern, ipa-rosodó társadalom kereteibe ho-gyan illeszthető be ésszerűen a mezőgazdasági termelés. Igaz, van még bőven tennivalónk. A X. kongresszus anyaga, határozatai sokat segítenek. Elég csak egy momentumot kiemelni, mégpedig az időtényezőt. Hiszen ezzel ko-rábban nem számoltak annyira a mezőgazdasági üzemekben, nem is számolhattak. Létre kellett hozni az alapokat, az egyszerű újratermelést megteremteni. Mára azonban az idővel is számolnak, gondolnak, mint termelőerővel, mint termelési eszközzel. Nem-csak azt nézik, miből mennyi terem, hanem hogy milyen költi-segekkel, s mennyi idő alatt állí-tanak elő egységnyi terméket. Ez a helyes, csak így tudunk gaz-dálkodási színvonalat teremteni, olyan színvonalat, amellyel Euró-pa legjobb gazdaságaival vetek-dhetünk. S ehhez elengedhetetlen a szellemi erő, az a szellemi tőke, ami kialakult, felhalmozódott egy-egy mezőgazdasági üzemen. Szerepét egyre többen látják, elég csak utalni a Szovjetunió Kom-munista Pártjának 1970 júliusi plenumára, amely a termelés in-tenzitásának egyre növekvő üte-mével határozta meg a mezőgaz-daság továbbfejlesztésének útját. A falvak technikai ellátottsága sokat javult, s egyre magasabb színvonalú lesz, nyilvánvaló, hogy megnő a mérnökök szerepe, a mérnöki szolgáltatások jelentősé-ge. Nem utolsósorban a techní-kai eszközök bősége megköveteli a matematikai módszerek alkál-mazásával történő új irányítási módokat, programozást stb.

Mindez érezhető, látható a ma-gyar falu arcúlatán. Akik sűrűn, nyitott szemmel járkál a vidéket, a tájat, látják, hogy soha ilyen valóban virágzó mezőgazdaság még nem volt. A holnap még többet ígér. Még több rácsodál-kozást, fróknak, költőknek, min-denkinek. Hiszen a holnapokkal önmagunk épülünk.

Fogyó Kistelek

Bizony megesik ez. Nemcsak az emberek tartanak fogyó-kúrárt olykor-olykor, de nagyközségek és falvak is. Kistelekről jó néhányan elvándoroltak a közelmúltban. Pedig jó helyen feks-zik, az E-5-ös főútvonal szeli ketté. A környező falvakból so-kan járnak be a „kun fővárosba”, főleg piaci napokon.

Ma tizenkétezer-huszonegy hold a nagyközség területe. Lakóinak száma 1949-ben 9 ezer 39 volt, 1960-ban 8 ezer 925. Az idén viszont, mint a népszámlálás adatai is bizonyítják, 8 ezer 598. Pedig Kistelek valaha város akart lenni.

Jelenleg a nagyközség lakosságának 21,1 százaléka él külte-rületen. A tanyákról nehezen mozognak az emberek, nehezen költöznek be a központba. Sajnos iparilag fejletlen Kistelek, a kereső lakosság többsége, de legalább 45—50 százaléka a mező-gazdaságban dolgozik. Bár Szeged és Kiskunfélegyháza között Kistelek a legjelentősebb település, mégis az ezer lakosra jutó iparban foglalkoztatottak száma csak kilencven. Hét állami, és hét szövetkezeti ipartelepellel rendelkezik a nagyközség.

telepítették a szőlőt, mint Csen-gele, Pusztaszer, Sövényháza. Pe-dig e helyeken korábban nem foglalkoztak vele. Napjainkra a homoki boroknak rangja, híre van. Bár a szőlő sovány, sovány, mert e táj nem tartozik a törté-nelmi borvidékek közé és a minő-ségi fajtákkal is bajok vannak. Ezekben az években 15 ezer hold-nál több szőlő díszlik a szegedi járásban. Az idén 15 ezer 024 holdról szüretelték. Összesen 100 ezer mázsa szőlőt vettek át. Ez kevesebb, mint az átlag, hiszen évenként a pincegazdaság 130—150 ezer mázsa szőlőt vásárol fel. 1964-ben és tavaly volt a rekord-év. A 69-es szüret végén 175 ezer mázsa került feldolgozásra. Riz-ling, veltelini, muskotály, hársle-vélű, ezerjói, kövidinka és kadal-ka az uralkodó. Sajnos csak 10 százaléka ad a termőterületnek minőségi borokat. A többi a tö-megbort szolgáltatja.